

Skogsstyrelsen

551 83 Jönköping

YTTRANDE över

Skogsstyrelsens rapport "FU Levande skogar", remissversion 8 juni 2007, dnr 373/06 4.49/HK

Sveriges Jordägareförbund ("Förbundet") har beretts möjlighet att avge yttrande över rubricerad rapport i remissversion.

Förbundet vill inledningsvis rikta kritik mot Skogsstyrelsens agerande beträffande remissen, dels att remisstiden förläggs till sommarmånaderna, dels att remisstiden – mot bakgrund av vald tidpunkt för densamma – har varit för kort.

Beträffande rapporten vill Förbundet anföra följande översiktliga synpunkter.

Inledning

Med Skogsstyrelsens egna ord är utvärderingens syfte "att ta fram ett underlag till regeringens kommande miljömålsproposition beträffande Levande skogar samt att bidra till Miljömålsrådets samlade utvärdering och bedömning av miljömålsarbetet i dess helhet". Man skriver även att "arbetsprocessen ska också skapa en god samsyn hos berörda myndigheter och andra skogliga intressenter om innebörden av Levande skogar och konsekvenserna av utvärderingen, inklusive nya delmål och åtgärder". Det har också ingått i uppdraget "att upprätthålla processen med berörda intressenter, så att förutsättningar skapas för att nya delmål och åtgärder blir kända, förstådda och tillämpade samt att uttolka miljö kvalitetsmålet Levande skogar, följa upp och utvärdera miljö kvalitetsmålet inklusive delmålen, ge förslag till nya delmål och åtgärder för perioden efter år 2010 och även rapportera sektorsansvaret".

Förbundet ifrågasätter huruvida Skogsstyrelsen har lyckats med att uppnå dessa syften. **Det framstår som om Skogsstyrelsen i sitt arbete med rapporten har lyckats bortse från de båda jämbördiga miljö- och produktionsmålen samt politikernas tydliga besked om att skogspolitikens grunder ligger fast och att denna utgår från en kombination av principen "frihet under ansvar" respektive dialog med skogens intressenter. Bakom "frihet under ansvar" ligger enligt Förbundets mening bl.a. ett grundläggande antagande om att markägarnas äganderätt skall respekteras.**

Skogsstyrelsens ”blinda fläck”

Förbundets slutsats efter att ha tagit del av rapporten, är att Skogsstyrelsen har en ”blind fläck” när det gäller markägarnas situation. Formellt skydd av skogsmark drabbar alltid någon, och alltför ofta är denna någon en privat skogsägare. **Många markägare upplever både processen runt de formella avsättningarna och rådighetsinskränkningen som sådan som ett stort ingrepp i den egna verksamheten, ja, ibland även som en kränkning av den personliga integriteten.** Det kan alltså röra sig både om de ekonomiska konsekvenserna för skogsägaren som företagare och om mer känslomässiga aspekter kopplade till den egna skogen. **Men detta tar Skogsstyrelsen inte hänsyn till.** Istället hänvisar man till Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma skrivbordsprodukt ”Nationell strategi för formellt skydd av skog”, som bl.a. anger att formellt skydd skall genomföras i en anda av öppenhet och dialog med berörda medborgare samt att markägarnas frivilliga avsättningar skall beaktas och att markägarna skall ses som samarbetspartners i det gemensamma arbetet att bevara och utveckla skogslandskapets biologiska mångfald. **Dessvärre händer det alltför ofta att myndigheterna vid sin praktiska handläggning av enskilda ärenden inte lever upp till strategins ambitioner.**

Mot bakgrund av markägarnas utsatta situation i förbindelse med genomförandet av markavsättningar i form av formellt skyddad mark samt ovannämnda strategis tal om att markägarna skall ses som samarbetspartners, hade det varit intressant att ta del av Skogsstyrelsens tankar rörande det s.k. METSO-programmet i Finland. Skogsstyrelsen inskränker sig dock till en mycket kort beskrivning, som avslutas med att man konstaterar att utvärderingar som har gjorts av METSO-programmet visar att samarbetsklimatet mellan markägare och stat har förbättrats. **Dessvärre har inte Skogsstyrelsen klarat av att dra den naturliga slutsatsen av detta; att i rapporten åtminstone initiera – och gärna även utveckla – en diskussion om en ny, avtalsbaserad, helt frivillig skyddsform som aktiverar de markägare som vill avsätta mark för naturvårdsändamål och som är beredda att göra detta inom ramen för avtal som medger full ersättning för rådighetsinskränkningar. Ett sådant initiativ hade mycket väl kunnat tas in i rapporten som ett alternativ eller komplement till formellt skyddad mark**

Skogsstyrelsens ”tunnelseende”

Skogsstyrelsen lider dessvärre även av ”tunnelseende”. I rapporten uppmärksammas klimatförändringar och deras inverkan; något Skogsstyrelsen berör genom att kort diskutera påverkan på skötselmetoder, kulturmiljö- och sociala värden. Dessvärre underlåter Skogsstyrelsen att belysa skogsproduktionens mycket stora betydelse för den nödvändiga energiomställningen och andra klimatförändringsrelaterade åtgärder. **Skogsstyrelsen utgår i sina förslag enbart från hållbara utvecklings miljöaspekter, och bortser helt från dess klimat- och energiaspekter. Det saknas en insikt om skogsproduktionens ökande roll i samhällets omställning till kraftigt minskade koldioxidutsläpp.**

Delmålet Bevarande av skyddsvärd skogsmark eller ”alltid mer, aldrig nog”

Det nuvarande delmålet säger att 400 000 hektar produktiv skogsmark skall avsättas i form av formella skydd fram till år 2010. Skogsstyrelsen konstaterar i rapporten att målet inte kommer att uppnås i tid. En naturlig följd av ett sådant konstaterande hade ju kunnat vara att bibehålla målet men förlänga målperioden, dvs. att låta det befintliga delmålet gälla även under perioden 2010-2020. Istället föreslår Skogsstyrelsen – utan något konkret underlag – att delmålet revideras genom en kraftig ökning av formellt skyddad skogsmark fram till 2020.

Förbundet avstyrker Skogsstyrelsen förslag till nytt delmål, och föreslår istället att tiden för uppnåendet av det befintliga målet förlängs till 2020 och att det efter delmålet uppnående genomförs en konsekvensanalys som inkluderar både en utvärdering av markavsättningspolitikens effekter ur klimat- och energisynpunkt och en grundlig genomgång av statsfinansiella, samhällsekonomiska och – inte att förglömma – markägarnas kostnader för genomförandet av det formella skyddet av skogsmark.

Skogsstyrelsen torgför i rapporten återigen sitt misstroende mot det privata skogsbruket genom att ifrågasätta kvaliteten i markägarnas frivilliga avsättningar. Man lanserar därför begreppet ” eget bevarande ” genom vilket man uppenbarligen avser att indirekt fasa ut den hittillsvarande frivilligheten i markägarens val av vilka arealer som skall sparas utan formellt skydd. Vidare anser Skogsstyrelsen att till eget bevarande bara skall räknas vad man kallar ” skyddsvärd skogsmark ”, vars definition visar att man med detta begrepp avser av myndigheter hittade s.k. oskyddade värdekärnor. Sammantaget uppvisar Skogsstyrelsen en tydlig brist på tillit till markägarnas förmåga och vilja att inom ramen för delmålet avsätta ” rätt ” skogsmarker utöver de skogsmarker som omfattas av formellt skydd. Skogsstyrelsens ambition att avskaffa frivilligheten och att som icke-formellt skyddad skogsmark enbart godkänna s.k. oskyddade värdekärnor avvisas bestämt.

Förbundet avstyrker Skogsstyrelsen förslag dels till införande av det nya begreppet ” eget bevarande ”, dels om att markägares egna avsättningar enbart skall inräknas i måluppfyllelse om de avser ” skyddsvärd skogsmark ”, tolkat som s.k. oskyddade värdekärnor. Förbundet anser att markägarnas egna avsättningar skall baseras på reell frivillighet samt att markägares egna avsättningar baserade på t.ex. gröna planer skall accepteras. Förbundet konstaterar att Skogsstyrelsens inställning tyder på en djup misstro mot markägarna; en misstro som slår tillbaka mot myndighetens trovärdighet.

Delmålet Skötsel av formellt skyddad skogsmark och skogsmark med eget bevarande

En avsättning av mark för naturvårdsändamål baseras på en önskan om att skydda i området befintliga naturvärden. Det finns dock alltför många exempel på hur skogsmark som erhåller formellt skydd förlorar de skyddsvärda biologiska värdena till följd av eftersatt eller utebliven skötsel. Man skall inte glömma bort att i stort sett alla skogliga biologiska värden (i varje fall i södra och mellersta Sverige) är ett resultat av skog som människan genom sin skötsel har format. Om skötseln upphör, riskerar värdena att gå förlorade.

Förbundet anser att samhällets resurser för naturvård borde användas till erforderlig skötsel av redan skyddade områden istället för att ytterligare utöka formellt skyddade arealer till priset av eftersatt skötsel. Vidare anser Förbundet att ett införande av en frivillig avtalsbaserad skyddsform efter mönster av Finlands METSO-program bör innefatta en möjlighet för staten att ersätta markägaren för sådana skötselåtgärder som denne under avtalsperioden utför på den frivilligt skyddade skogsmarken.

Delmålet Biologiskt värdefulla strukturer och processer på produktiv skogsmark

Skogsstyrelsens förslag till målpunkt avseende ökningen av volymen hård död ved tar inte i tillräckligt stor utsträckning hänsyn till skogsskyddet, dvs. till behovet av snabba och fokuserade insatser vid t.ex. hårt barkborretryck.

Förbundet anser att målpunkten rörande ökningen av hård död ved måste kombineras med en möjlighet till lokala eller regionala undantag om detta krävs för att hindra att den hårda döda veden äventyrar skogsskyddet.

Delmålet Miljön i och kring vatten i skogslandskapet

I tillägg till Skogsstyrelsens förslag om kraftigt ökad formellt skyddad areal inom delmålet Bevarande av skyddsvärd skogsmark, föreslår Skogsstyrelsen också att det senast 2015 skall införas kantzoner längs sjöar och vattendrag. Inom dessa kantzoner skall körning förbjudas inom 10 meter från sjö eller vattendrag samt får inte markskador till följd av skogsbruk förekomma inom zonen 10-20 meter från sjö eller vattendrag. Vidare skall vattendrag skyddas i samband med överfart. Enligt rapporten kan dessa kantzoner omfatta uppskattningsvis 400 000 hektar.

Förbundet avstyrker Skogsstyrelsens förslag om konkret förbud mot körning i kantzon, men kan acceptera en omformulering som utgår från en generell skrivning om att vattenkvaliteten inte skall försämrans – i huvudsak genom anpassat skogsbruk som inte orsakar erosion.

Avslutning

Förbundet konstaterar att Skogsstyrelsen tydligen har ansett sig nödgad att enbart utgå från miljöaspekten av hållbar utveckling när man har utformat förslagen i rapporten. I ett läge där i det närmaste hela världen diskuterar klimat- och energifrågan, framstår det likväl som märkligt att Skogsstyrelsen inte på ett tydligt sätt har tagit hänsyn till dessa frågor i rapporten.

Skogsstyrelsen verkar ha glömt bort skogsvårdslagens portalparagraf med de jämbördiga miljö- och produktionsmålen. Om Skogsstyrelsen bara klarar av att hantera ett mål åt gången, och (mer eller mindre konsekvent) väljer att prioritera miljömålet – vad är då Skogsstyrelsen mer än en skoglig avdelning av Naturvårdsverket, och vilken myndighet skall då fullgöra statens ansvar för upprätthållandet av produktionsmålet?

Karsholm den 14 september 2007
SVERIGES JORDÄGAREFÖRBUND

Frederik Treschow